

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglas: enostopna mm vrsta
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAV

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/L. Telefon 360
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 44
Plačano do:
Licealna knjižnica
Pavsalni franko.
Ljubljana.
Nisi se ne vračajo.
a je priložiti znam
a odgovor.

Kritično stanje na bližnjem vzhodu.

POMOČ RUSIJE IN NEMČIJE KEMALISTOM. — KEMALISTI VZTRAJAJO NA SVOJIH ZAHTEVAH. — ORIJENTSKO VPRAŠANJE PRED ITALIJAN. MINISTR. SVETOM. — ULTIMAT ANGORSKE VLADNE.

London, 22. sept. (Izv.) Po brez-
zračnih vesteh iz Kodanja doznajajo
»Times«, da je angorska vlada zelo
opogumljena vsled pomoči, katero
sta ji obljubila Rusija in Nemčija. —
Rusi so baje poslali v Malo Azijo
večjo količino po ruskih cerkvah za-
plenjenega zlata in dragocenosti,
dočim nameravajo poslati Nemci ke-
malistom svoje instruktorje — čast-
nike.

Pariz, 22. sept. (Izv.) V franco-
skih političnih krogih živahno ko-
mentirajo govorico o izjavi jugoslo-
vanskega ministra zunanjih poslov
dr. Nišiča in rumunjskega poslanika
v Parizu Antonescu, da želita ti dve
državi mirne rešitve orientskega
vprišanja.

London, 22. sept. (Izv.) »Daily
Mail« poroča iz Carigrada: V svo-
jem razgovoru z generalom Pellejem
v Smirni je izjavil Mustafa Kemal
paša, da bi mogel svoje čete zadržati
le še nekoliko dni, in sicer pod
pogojem, da se nemudoma skliče
predvidena konferenca v Mudiani,
kjer naj se antanta priključi zahtev-
am turških nacionalistov glede Ca-
rigrada in Vzhodne Tracije. Ako se

te zahteve sprejmejo, pošlje Kemal
paša v Carigrad le male turške vo-
jaške oddelke, dočim ostane mesto
zasedeno po antantinih četah.

Pariz, 22. sept. (Izv.) Listi po-
ročajo iz Rima: Italijanski ministri-
ski predsednik De Facta je sklical se-
jo ministrskega sveta, na kateri so
ministri razpravljali o orientsem
vprišanju.

London, 22. sept. (Izv.) Poroče-
valec »Daily Express« brzojavlja iz
Carigrada: Angorska vlada namer-
ava poslati zaveznikom izjavo, v
kateri zahteva, naj se Grki umaknejo
iz Trakije, ki jo bodo potem zasedle
turške čete. Obenem prosi angorska
vlada, da se ji odgovori tekom 48
ur.

London, 22. sept. (Izv.) Delavski
voditelj Thomas je izjavil včeraj v
govoru, da mora angleško delavstvo
pojasniti vladi, da se na noben način
ne sme zaplesti Anglija v vojno, ne
da bi zastopniki ljudstva poprej v
tem vprašanju glasovali v parlamen-
tu. Thomas je dejal, da želi ljudstvo,
da se zasilni društvo narodov v tem
vprašanju.

VLADA SE VEDNO NE MORE RE- ŠITI AFERE KRALJEVIČA GJORDJA.

Beograd, 22. sept. (Izv.) Danes je
skušal zastopnik ministrskega pred-
sednika Pašića minister za notranje
zadeve Kosta Timotijević poslednji-
krat pregovoriti kraljeviča Gjordja,
da se ukloni sklepu vlade in odpo-
tuje v Niš. Princ je tudi sedaj odklo-
nil to zahtevo in vstraja nadalje na
svojem odklanjajočem stališču. Vla-
da je vsled tega o tem obvestila
kralja Aleksandra in ministrskega
predsednika Pašića. Predlagala bo
tudi naj se skliče kronski svet, da bo
definitivno sklepal o nadaljnjih ko-
rakih v vprašanju položaja kraljevi-
ča Gjordja.

Beograd, 22. sept. (Izv.) »Epoha«
objavlja informacije, ki jih je prejela
iz krogov princa Gjordja, po katerih
kraljevič ni zahteval sestanka s svo-
jim bratom, kraljem Aleksandrom.

ZA »MAG« JE DENARJA DOVELJ,
ZA DRUGE NUJNE POTREBE GA
PA NI.

Beograd, 22. sept. (Izv.) Ministr-
ski svet se je na svoji včerajšnji se-
ji bavil tudi z dejstvom, da vlada še
ni izplačala invalidom zagotovljenih
podpor, ki znašajo približno 127 mil-
ijonov dinarjev ter odškodnino bo-
lanskim begom za odvzeto zemljo.
Ministrski svet je sklenil, da se ima-
jo invalidom čimprej izplačati za-
ostale podpore. Sprejeli so sklep, da
nakaže finančni minister agrarni
direkciji v Sarajevu tri milijone di-
narjev, sedem milijonov pa naj stavi
na razpolago minister za trgovino in
industrijo iz onega zneska, ki ga je
prejel za zgradbo poslopja trgovin-
skega ministrstva, ker se je zidanje
te stavbe za enkrat odložilo. Koncem
meseca bo likvidiranih nadaljnjih de-
set milijonov dinarjev. Potem se bo
do izplačevale stalno manjše vsote,
tako da bo agrarna direkcija v Saraj-
evu mogla redno zadostiti obvezno-
stim, ki jih je prevzela država na se.

PRIČETEK ZASEDANJA BOLGAR-
SKEGA SOBRANJA.

Sofija, 22. sept. (Izv.) Bolgarsko
sobranje je sklicano za 2. oktober.

Borzna poročila.

Curli, 22. septembra, Berlin 0,38, New-
York 535,50, London 23,69, Pariz 40,70, Mi-
lan 22,525, Praga 17, Budimpešta 0,22, Za-
greb 1,825, Varšava 0,07, Dunaj 0,0075, av-
strijske krone 0,00875.

Berlin, 22. septembra, Dunaj 1,88, Bu-
dimpešta 53,96, Milan 5867,65, Praga 4404,45
Pariz 10601,70, London 6142,30, Curli
23967,50.

Praga, 22. septembra, Dunaj 0,0375,
Berlin 2,225, Rim 130,75, Budimpešta 1,275,
Pariz 237,50, London 137,25, New York 31,05,
Curli 582,50, avstrijske krone 0,04, italijan-
ske lire 129,75.

Dunaj, 22. septembra, Zagreb 259,75—
260,25, Beograd 1039—1041, Berlin 52,85—
53,15, Budimpešta 29,45—29,55, London
330,200—330,800, Milan 3131—3139, New York
74,725—74,775, Pariz 5674—5686, Praga
2347—2353, Sofija 452,50—453,50, Curli
13,935—13,965. Valute: ameriški dolarji
74250—74550, bolgarski levi 408—412, nem-
ške marke 53—54, angleški funti 329,700—
330,700, francoski franki 5615—5645, itali-
janske lire 3097,50—3112,50, dinarji 1028—
1033, romunski lei 469—471, švicarski fran-
ki 13850—13910, češkoslovaške krone 2335—
2345, madžarske krone 29,20—29,40.

Zagreb, 22. septembra, Devize: Dunaj
0,093—0,098, Berlin 4,85—5,15, Budimpešta
2,65—3,05, Bukarešta 48—50, Italija 284,50
—289,50, London 297,80—303,80, New York
67,50—68,50, Pariz 506—514, Praga 209,25
—214,25, Svica 1260—1280, Varšava 0,99—
1,09. Valute: Ameriški dolar 67—0, češko-
slovaške krone 202—210, grške drahme 0—
170, nemške marke 4,80—5,40, romunski lei
43—47, italijanske lire 278—283.

Beograd, 22. septembra, Devize: Berlin
4,65—4,75, Dunaj 0,092—0,095, Budimpešta
2,70—2,80, Bukarešta 4,50—4,75, Milan 285
—287, London 298—300, New York 67—68,
Pariz 508—512, Praga 210—217, Zeneva
1272—1275, Sofija 40—44, Solun 0—172.
Valute: Avstrijske krone 0,09—0, francoski
franki 503—506, romunski lei 0—47, nem-
ške marke 5—0.

skupščine dr. Ribar najbolj opira.
Dr. Ribar pripravlja celo v Osijeku
sklicanje županijske skupščine de-
mokratske stranke, ki naj se sestane
v najkrajšem času. Na tem zboro-
vanju namerava pojasniti svoje po-
stopanje.

Odmevi zagrebškega kongresa.

Zagrebški kongres javnih delavcev ni izzval glasnega odmeva samo v
vsem jugoslovanskem časopisju, z njim in njegovo resolucijo se bavi tudi vse
prijazno in neprijazno nam inozemstvo. Značilno za državotvorno vsebino za-
grebškega kongresa javnih delavcev je, da ga vse prijazno nam inozemsko
časopisje tolmači kot korak naprej k konsolidaciji naše države, medtem ko ga
naši inozemski neprijatelji, na čelu jim Italijani in Madžari, skušajo bagatelizirati
in ga prikazati le kot izraz enodnevnega malikontentstva v kot potisnjenih
politikov in platoničnega hotenja generalov brez armade — vse po receptu Pri-
bicevič-Zerjavove skupine.

Sedaj se kaže državotvornost v pravi luči. Ker kdo bo vendar dvomil, da
gleda tako prijateljsko, kot sovražno nam inozemstvo na razmere v naši državi
objektivno. Objektivno in gotovo brez predsodkov presoja inozemstvo naš no-
tranjepolitični položaj in da prijateljsko nam inozemsko časopisje, predvsem
češkoslovaško časopisje pozdravlja zagrebški kongres, je veleznačilno. Ravno
tako veleznačilno pa je tudi, da hodi madžarsko in italijansko sovražno nam
časopisje pot, katerega mu je začrtal Pribičević in dr. Zerjav. Psaje in zabavlja,
bagatelizira in omalovažuje zagrebški kongres in nekateri članki v tem časo-
pisju se čitajo, kot da so naročeni od naših centralistov ali pa posneti po ri-
hovich glasilih. Mislimo, da bo to zadnjemu zaslepljenih odprlo oči, da bo zadnji
slepik spregledal in uvidel, kje da je državotvornost in kje da je samo izkori-
ščanje »državotvornosti«!

Vsled pomanjkanja prostora na tem mestu ne moremo citirati vseh in-
zemskih glasov o zagrebškem kongresu javnih delavcev. Omejili se bomo vsled
tega le na nekaj citatov organa dr. Beneša, ministrskega predsednika Češko-
slovaške republike, za katerim stoji sam veliki Masaryk.

Prasli »Čas« namreč piše o zagrebškem kongresu javnih delavcev, kat-
remu je 21. t. m. posvetil svoj uvodnik, med drugim sledeče:

»Vodja demokratov, znani srbski politik in bivši ministrski predsednik
Davidović se je kongresa udeležil, medtem ko je drugi eksponirani voditelj
demokratov, minister Pribičević ostro nastopil proti tej udeležbi.« »Sport v de-
mokratijski stranki so že mnogo starejšega datuma in o razkolu v stranki se je
že več kot enkrat diskutiralo. Seveda ni nobenega dvoma o tem, da je staljša
stranke k zagrebškem kongresu te spore zelo poglobila. Na drugi strani pa bi
razkol v demokratijski stranki izzval razpad vladne koalicije in privedel nujno
k novim volitvam, ki bi za Pribičevićevo smer ne bile ravno preveč ugodne.«
... soditi se da, da pride prej ali slej do razkolu demokratov. Preorijentacija in
idejna razporeditev v jugoslovanskih strankah je sicer sploh v toku. Medtem
ko v radikalni stranki stara tradicija to razporeditev vseeno vedno premaga,
se zdi, da se je bodo ostale večje skupine težko ubranile. V prvi vrsti velja to
za hrvatski blok. Gotove vesti govore o tem, da je zagrebški kongres izzval v
njem silno kvašenje. Nekateri krogi hrvatske zajednice so za sodelovanje z
intelektualci, medtem ko Radić noče o tem niti slišati.« »Poslednje zasedanje
društva narodov je zadalo njegovi »opoziciji za vsako ceno« težak udarec.
Zato je razumljivo, da treznejši in realnejše misleči pristaši hrvatskega bloka
skušajo stopiti na realnejšo pot, na pot državne, pa bodisi opozicijske politike.
Če bo vplival zagrebški kongres na orijentacijo hrvatskega bloka v tej
smeri, potem postane mejnik v razvoju notranjepolitičnih razmer v Jugoslaviji.
Na vsak način pa — in naj se z nekaterih strani očita temu kongresu, da je
strankarske razprtije samo pomnožil — se zdi, da je ta kongres mnogo pripo-
mogel k rešitvi ali vsaj k razjašnjenju notranjepolitične krize.«

Tako prijateljski organ dr. Beneša. Kako prav je imel pisatelj, v katerem
slutimo dr. Beneša samega, kažejo današnje brzojavke.

Davidović zmaguje v demokratijski stranki na celi črti se pred volitvami.
Pribičević pristaši zginjajo, kakor sneg pred pomladanskim solncem. Vsa
Slovenija, Dalmacija, Slavonija in velik del Hrvatske, Bosne in Srbije stoji
danes za zagrebško resolucijo. Jugoslovanska zajednica gre svojo zmago-
vito pot.

Poštenjaki se združujejo. Le še nekaj plačancev se brani v podkupljeni ob-
apnosti. Olenziva poštenih ljudi uspeva.

Se bo treba trdega dela, vztrajnega apostolstva za veliko idejo jugoslovan-
ske narodne solidarnosti in sporazuma v nedotakljivi edinstveni državi. Se bo
treba ostrega in mogočnega krutega boja, da odstranimo smeti, katerih se je na-
bralo toliko, da bi kmalu za večno pokrile pošteno ime naše države in ljudstva,
ki tvori to državo. Toda prvi korak je storjen. In sedaj mora slediti zmago-
slavni pohod k cilju:

Enakopravnosti vseh v svobodni državi Jugoslaviji.
Enakopravnosti v političnem, gospodarskem in socialnem življenju.

F. Z.

Konkordat z Vatikanom.

Beograd, 22. sept. (Izv.) Ožja ko-
misija, ki se bavi z načrtom konkorda-
ta z Vatikanom, bo v kratkem
končala svoje delo. Najvažnejše za-
hteve naše države v tem predlogu
sta dovolitev izključne rabe staro-
slovenščine pri bogoslužju v katoliš-
kih cerkvah v kraljevini Srbov, Hr-
vatov in Slovencev in vpliv vlade pri
imenovanju visokih cerkvenih dostoj-
anstvenikov. Nekateri so zahtevali
tudi, naj se v katoliških cerkvah u-
vede živi narodni jezik, kar pa so
opustili, ker se je že vnaprej vedelo,
da papež ne bo na to pristal. Doznalo

se je že, da papež Pij XI. ni voljan
dovoliti niti staroslovenščine pri ka-
toliškem bogoslužju, ker meni, da bi
to pomenilo nadaljni korak k pravo-
slavju. V osmih do desetih dneh bo
ta ožja komisija izvršila svoje delo
in bo potem predložila plenumu ko-
misije svoj elaborat. Računa se s
tem, da bo do konca oktobra raz-
prava tega načrta v plenumu komi-
sije končana in da se bo potem izvo-
lila delegacija, ki odputuje v Rim, da
začne pogajanja z vatikanskimi od-
poslanci.

SMERNICE RUSKE ZUNANJE POLITIKE.

Berlin, 22. sept. (Izv.) Ruski ljud-
ski komisar zunanjih poslov Čičerin
je izjavil poročevalcu »Vossische
Zeitung« pred svojim odhodom na-
zaj v Moskvo glede ciljev sedanje
zunanje politike sovjetske Rusije:
Rusija zasleduje dva cilja. Najprej
hoče zaščititi svojo mejo, nato pa
dvigniti svojo produkcijo. Na razšir-
jenje svoje moči Rusija niti daleko
ne misli. Rusija je prepričana, da bi

pomenjala spravo med Anglijo in
Francijo pravi mir in končnoveljav-
pomirjenje sporov, ki sedaj vznemir-
jajo Evropo. Temeljna ideja ruske
zunanje politike je nadalje vzdrževa-
ti prijateljstvo z onimi narodi, ki so
ogroženi v svoji eksistenci. Radi te-
ga je Rusija stopila v trdne prijateljs-
ke stike z Nemčijo. V odnosih
napram Nemčiji se kaže temeljna
smernica ruske zunanje politike z
ozirom na svetovne politične odno-
šaje.

Radić gre k svojemu neslavnemu koncu.

HAUSLERJU BODO SLEDILI ŠE DRUGI VPLIVNI VODITELJI
SELJAČKE STRANKE. — KMETJE ZAHTEVAJO, DA GREDO NJI-
HOVI POSLANCI V PARLAMENT.

Zagreb, 22. sept. (Izv.) Izjava dr.
Hauslerja, da izstopa iz hrvatske re-
publikanske seljačke stranke, v ka-
teri je bil eden glavnih voditeljev, je
zbudila veliko senzacijo. Kakor se
doznava, se poraja v Radićevi stran-
ki vedno večji razkol, ki ga smatrajo
za posledico konference hrvatskih
kmetov v Križevcih, na kateri se je
opazila velika nezadovoljnost s po-
litiko, ki jo vodi Stjepan Radić. Na
tem sestanku so hrvatski kmetje e-
nergično zahtevali, da morajo vodi-
telji izpremeniti kurz dosedanje po-
litike stranke in da mora stranka za-

četi pozitivno delo. Poslanci naj ta-
koj odporujejo v Beograd, ter se mo-
rajo aktivno udeleževati parlamen-
tarnega življenja. Vedno bolj se kaže
da republikanska stranka na Hrvat-
skem ni več zadovoljna z Radićem
in da se na vsak način hoče otresti
njegove diktature. Doznava se tudi,
da bodo sledili koraku dr. Hauslerja
še drugi vplivni voditelji hrvatske
republikanske seljačke stranke in da
bodo zapustili Radića. Baje se namer-
ava dr. Hausler pridružiti srbskim
zemljoradnikom.

Razkol v demokratijski stranki.

VPRAŠANJA NA KRAJEVNE ORGANIZACIJE. — AKCIJA PRE-
SEDNIKA NARODNE SKUPŠČINE DR. RIBARJA. — ODLOČITEV
PADE 10. OKTOBRA.

Beograd, 22. sept. (Izv.) »Vreme«
piše: Podpredsednik demokratskega
kluba minister dr. Krstelj je v spo-
razumu z nekaterimi člani glavnega
odбора demokratske stranke sklenil,
sklicati za 10. okt. k seji demokrati-
ski klub in glavni odbor. Do te seje
bodo skušali poravnati nasprotstva
med obojema skupinama v demokrati-
ski stranki in tako olajšati delovanje
kluba. Zanimivo je, da je skupna
prosvetnega ministra Svetozarja Pri-
biceviča zahtevala, naj se krajevne
organizacije demokratske stranke po
vsej državi najprej izjavijo o tem

sporu in da se šele potem spravi za-
deva pred klub in pred kongres
stranke. V tem smislu so se že po-
slala vprašanja na krajevne organi-
zacije. V kolikor so te organizacije
doslej obrazložile svoje mnenje, so
to večinoma storile z željo, naj se
ohrani enotnost kluba. Nekateri kra-
jevne organizacije pa so se izrazile
zelo rezervirano in ne želijo preju-
dicirati sklepu kluba in kongresa de-
mokratske stranke. Tako je med dru-
gimi dogovorila krajevna organiza-
cija demokratske stranke v Osijeku,
na katero se predsednik narodne

Nova škandalozna odkritja o bančnih in političnih mahinacijah Pribičević - Žerjavove skupine.

Že včeraj smo dobili iz Zagreba poročilo o novih odkritjih, ki v najjasnejši luči kažejo, kakšnih metod se poslužujejo naši vladodržci v boju za svojo politično moč. Vendar nismo stvari takoj objavili, ker smo hoteli dobiti natančnejša poročila o celi stvari. Kar smo zvedeli, presega pač vse, kar je prišlo do sedaj v javnost o škandaloznih mahinacijah naših »državotvorcev«. Ni dovolj, da amoravno poblija vsakega, ki ne trobi v njihov rog; stvar se je razvila že tako daleč, da so se pričeli klati sami med seboj.

Cela afera je sledeča:

»Jugoslovenska štampa« d. d., ki je lastnica zagrebških listov »Riječ«, »Novosti«, »Zagr. Tagblatt«, »Dva Sata« in »Selo« je nastala iz prejšnjega založniškega društva »Riječ«, ki je bilo osnovano 1. julija 1919. Koncem leta 1920 se je osnovala z akcijskim kapitalom 5 milijonov K, katere je po večini podpisala »Slavenska banka« v Zagrebu, kateri je takrat predsedoval g. Janko Cimerman. Obe omenjeni društvi sta bili ustanovljeni po ožjem krogu hrvatskih demokratov, med katerimi so bili gg. dr. Tomljenović in glavna urednika »Riječi« Schlegel in Wilder. Tako pri prvem kakor pri drugem društvu je bilo določeno v pravilih, da so vsi imenovani listi nezavisni, da torej niso last nobene stranke. Ustanovitelj so izrecno naglasili, da bo vse njihovo časopisje služilo jugoslovanski ideji s posebnim ozrom na zagrebške in hrvatske razmere.

Ko je s časom postajalo društvo vedno močnejše, se je polagoma začelo oproščati Pribičevićevega vpliva na hrvatske razmere. In ko je nekoli mesecev po volitvah v konstituantno postalo jasno, da se je Pribičević v taki meri približal Pašiću, da ne more več nazaj, je pričela »Jugoštampa« vedno ostreje napadati njegovo politično smer. Posamezne osebe iz te skupine so vzdrževale zvezo s pokojnim Draškovićem, po njegovi smrti pa so se približale drugim Srbijancem, o katerih so vedele, da ne pristajajo na politiko Pribičevića napram Hrvatim.

Ob Velikonoči 1921 je prišlo do ostrega spopada s Svetozarjem Pribičevićem. V pisarni takratnega bana dr. Tomljenovića je v prisotnosti večih poslancev in demokratskih politikov stavil takratni minister dr. Krizman predlog, da naj se Pribičević sprejme v novinski sindikat »Jugoštampe«. Ta predlog pa je v Pribičevićovi prisotnosti propadel. Od tega časa so pričele naravnost neverjetne intrige, da bi dobil Pribičević v svoje roke večino delnic »Jugoštampe«. Ta kampanja niti sedaj še ni končana.

V glavnem kaže ta kampanja tri faze, ki so tako izrazite, da popolnoma zadostujejo za ilustracijo osebnega režima Pribičevićevega in njegovega tovariša dr. Žerjava s svojimi poslovnimi prijatelji.

Kot prvi je šel v Žerjavico po kostanj, ali bolje rečeno po delnice dr. Krizman, takrat minister za šume in rude, dasi je vedel za sindikatski dogovor o neodvisnosti publicistične skupine od banke v pogledu na pisanje listov. G. Krizman je izobil kot minister svoj položaj, da pride do omenjenih delnic. Slavenska banka je bila namreč solastnica nekega petrolejskega podjetja, v katerega je bilo takrat uloženega za vrtanje vrelcev okoli sto milijonov kron. Ko bi se moral podaljšati formalni rok za vrtanje, se je kompetentni mini-

ster dr. Krizman v ožjem krogu svojih prijateljev takoj pohvalil, da ima sedaj on v rokah delnice »Jugoštampe«. On enostavno ni hotel dati dovoljenja za nadaljevanje vrtanja, dokler bi se mu ne izročile zahtevane delnice. V kakšnem položaju se je nahajalo ravateljstvo Slavenske banke, ko je dr. Krizman naravnost od njega izsiljeval delnice, si lahko vsakdo misli. Končno je moral gosp. Krizman popustiti, ker mu je eden glavnih urednikov »Riječi« zagrozil, da bo spravil njegovo zlorabljanje službenega mesta v javnost, ako takaj ne da dovoljenja za nadaljevanje vrtanja petrolejskih vrelcev.

Ko je Pribičevićeva skupina videla, da se na ta način vseeno ne dajo pridobiti toliko zaželjene delnice, sta se napravila dva naravnost škandalozna poskusa druge vrste.

Prvi koskus je napravil intimni prijatelj Sv. Pribičevića, grof Lubijenski, takrat generalni ravatelj Slavenske banke. On se je obnašal, kot da je prijatelj skupine okoli »Riječi«, v resnici pa je skrivaj pripravljal napad na banko v službi popolnoma druge smeri. Ko je enkrat videl, da si je pridobil zaupanje, si je prisvojil dispozicijsko pravico nad delnicami svojega zavoda, vzel nekega lepega dne fajakera in šel od člana do člana ravateljstva svoje banke ter zahteval od njih, da podpišejo demisijo. Ravnatelj, ki so mislili, da razpolaga grof Lubijenski z večino delnic in da ima mandat delničarjev, so razen dveh vsi podpisali demisijo. Kot k poslednjemu je prišel k predsedniku banke g. Zimermanu. Ta pa je spoznal prevaro, ga suspendiral iz službe in mu zagrozil z državnim pravdnikom, nakar je grof Lubijenski izstopil iz Slavenske banke in kmalu nato ustanovil »Balkansko banko«.

Medtem, ko se je pripravljala tretji napad na Slavensko banko, je delal Lubijenski svoje priprave za Balkansko banko v pisarni g. Ervina Weiss, drugega prijatelja Pribičevićevega, dasi je bil Weiss sam eden onih ravnateljev, na katerih je izvedel Lubijenski svojo kepenikijado s podpisovanjem demisije. V tem času se je vršila tudi borba za notranje ministristvo, iz katere je Pribičević izšel sicer oslavljen, a vendar še dosti močan. V teh razmerah je Wilder zapustil svojo dotedanjo fronto in prešel k Pribičeviću, ravateljstvo Slavenske banke pa je pričelo lavirati.

Tretji napad na Slavensko banko podvzet z ogromnimi svotami denarja, je končno uspel. V akcijo pridejo sedaj preizkušeni Slovenci, dr. Žerjavovi poslovni prijatelji. Prvi nastopi bivši minister, znani naš gospodar Tone Kristan. On je vložil 10 milijonov državnega denarja s posestvom Belje v Slavensko banko, vsled česar je prišel v ravateljstvo te banke. Za njim pridejo dr. Žerjav, dr. Kramer, Praprotnik, dr. Kavčnik in brata Arko, da izvedejo fuzijo Union banke s Slavensko banko. Ker je vladalo na denarnem trgu ravno veliko pomanjkanje denarja, je Union banka posodila Slavenski banki okoli 70 milijonov kron, samo da bi stvar sigurno uspeła. In fuzija se je v resnici izvršila.

Po prihodu dr. Žerjavovih poslovnih prijateljev se vsi časopisi »Jugoštampe« z vso hitrostjo povračajo v Pribičevićev tabor. Dr. Tomljenović pretrga vse zveze z »Jugoštampo«.

Dogodki se sedaj brzo razvijajo. Pred fuzijo je bil sestavljen sindi-

katski dogovor, katerega po fuziji štirje Slovenci nočejo podpisati — predsednik Zimerman se rine iz zavoda, in ko ta noče tega dobrovoljno razumeti, mu podvrže E. W. dvoje izmišljenih klevet, novi predsednikovi svetovalci pa letemu svetujejo da naj istočasno z E. W. vložijo formalno prošnjo za demisijo, češ da bodo sprejeli samo demisijo E. W., njegove pa ne. Zgodil se pa ravno narobe: Sprejme se demisija predsednikova, odkloni pa demisija E. W. Zatem pride sodnijska intervencija radi te prevare, pozneje osebno zadoščenje predsedniku s prošnjo E. W.-a za odpustanje, odkup predsednikovih delnic in njegov izstop iz banke. In tako je prišlo novo ravateljstvo do večine delnic »Jugoštampe« in vsi sindikatski dogovori postanejo brez vrednosti.

Sedaj se odigrava zadnja faza v tem dveletnem škandaloznem bankarsko-političnem romanu: Pribičevićeva skupina zahteva zase vse delnice, medtem ko jih dr. Žerjavovi poslovni prijatelji nočejo dati iz rok, ker vedo, da, kompromitirani, kot so po neštevilnih aferah in aferah, zapadejo brezopojno pozabljenju.

Da se prisili dr. Žerjavove poslovne prijatelje k odstopu njihovih delnic, so se od Pribičevićeve skupine aranžirala odkritja novih škandalov, katere iznaša Pribičevićev list »Pokret«, ki besno napada dr. Žerjava, Praprotnika in Kavčnika.

To je dosedanja škandalozna zgodovina borbe za »Jugoštampo« med demokrati.

Par nobile fratres.

Politične vesti

Kristanovo gospodarstvo v Beljah.

Beograd, 21. sept. (Izv.) Med generalno direkcijo državnih domen in upravnikom državn. posestva Belje, Antonom Kristanom je nastala precejšnja napetost zaradi gospodarstva, knjigovodstva in razdelitve čistega dobička. Upravitelj Kristan je namreč v poslovnih knjigah zabeležil večje dohodke, kakor so bili v resnici, da si na ta način zagotovi večjo provizijo. Tako je v letošnjih dohodkih vnesel v knjige tudi zneske prodanih dreves, ki stoje že tisoč let. Predvojnne cene za to hrastje je Kristan preračunal v današnje cene in jih uvrstil med dohodke veleposelstva. Od teh zneskov zahteva sedaj svoje procenete, dasi njegovo gospodarstvo ni mnogo pripomoglo, da so se dosegli ti dohodki. Zaradi tega odpotujeta danes v Belje generalni ravatelj državnih domen Sima Milošević in parlamentarni kontrolni odbor, v katerem se nahajata Sima Stajić in Stanko Vlainac ter ministar za šume in rude Rafajlović. Ti

gospodje ostanejo na posestvu Belje približno en teden in si bodo natančno ogledali vse gospodarstvo.

Polemika za prazen nič.

Med »Slovenskim Narodom« in »Jutrom« se je začela polemika, kdo je pravzaprav povzročitelj ustanovitve narodno-socialistične stranke. Polemika je popolnoma odveč. Ne starini in ne mladini niso mogli zadržati novega pokreta, ki temelji v narodnem socializmu. Gospodje naj samo pomislijo, kaj je socializem in naj pomislijo na JDS, ki je meščanska buržuazna stranka. Kmalu jim bo potem jasno, da silam, ki so se koncentrirale v NSS, ni mogoče udeleževati se v JDS. Kar se pa poslanca Deržića tiče, je pa trditve »Slovenskega Naroda« nerazumljiva, da bi eventualna JDS kandidatura sedanjega NSS poslanca Deržića preprečila narodno-socialistično gibanje. Gospodje, ne gre povsod na svetu samo za osebe, ampak tudi za ideje! In ravno narodni socializem je nova ideja slovenskemu političnemu življenju.

Gospodarstvo

Inflacija papirnatega denarja.

Kakor se čuje, namerava Narodna banka povečati kontingent papirnatega denarja za celo četrtino sedanjega kontingenta, to je skoro za eno novo milijardo dinarjev. Ta vest je skoro neverjetna. Vedno se govori, da vlada podvzema in bo še podvzemala vse mere, da vrednost dinarja kolikor mogoče dvigne. Toda z povečanjem kontingenta se kupna moč našega denarja sigurno ne bo dvignila, pač pa bo v veliki meri padla. Posledice pa bomo občutili vsi.

Sicer se trdi, da novi bankovci ne bodo nepokriti, da bodo imeli dobro realno podlago. Ta denar se namreč namerava porabiti za pridobitni kredit; pokrit bo s sigurnimi trgovskimi in industrijskimi menicami. — Toda naši znani državni upravniki prav dosti verjeti. Kaj lahko se bo zgodilo — in to je zelo verjetno — da si finančno ministristvo izposodi velik del teh bankovcev za pokritje svojih deficitov, in z dobrim in realnim kritjem smo pri kraju. Ta bojazn, da bo izdala država preveč nepokritega papirnatega denarja, obstoja pri nas že dolgo in je razširjena v najširših krogih. Znano pa je da tako nezaupanje napram državnim upravnim provzroči, da denar izgublja svojo vrednost, da nastopi deprecijacija. Prehudo papirno gospodarstvo pa vpliva zelo škodljivo tudi na varnost notranjega prometa, vsled česar raste obrestna mera, v kateri je seveda izražena tudi premija za riziko za izposojeno vsoto. Te raz-

mere pa imajo še težje posledice. — Kajti čim manj zaupanja imajo do državnega gospodarstva lastni državljani, v tem večji meri raste nezaupanje inozemcem do našega denarja. To se kaže zlasti v tem, da je vedno težje dobiti inozemski kredit, ki ga je doseči le z velikimi žrtvami in pod težkimi pogoji. Amerikansko dolarsko posojilo nam priča o velikem nezaupanju do našega denarja, kajti vsakdo mora uvideti, da so pogoji, pod katerimi je naša država najela to posojilo, izredno težki in neugodni. V slučaju kakih vojnih zapletov pa niti pod takimi težkimi pogoji zunanega kredita ni dobiti.

In kakšne bodo posledice zopetnega zmanjšanja kupne moči našega dinarja? Cene bodo rastle, draginja se bo povečala, le gotovi industriji in trgovci bodo mogli povečati svoje že itak velike kapitalije. Vsi oni pa, ki so navezani na določene dohodke, to so uradniki itd., in pa oni, ki svojih dohodkov ne morejo tako lahko povečati kakor na pr. delavci, bodo le še huje občutili draginjo in stradanje.

Radi tega nikakor ne moremo nameravane povečanja kontingenta odobravati. Ako rabi Narodna banka denar za kredite industrijem in trgovcem, bi bilo bolje, da država odplača del svojega dolga pri Narodni banki, in slednja lahko porabi na ta način pridobljeni denar za te kredite. Naši finančniki gotovo vedo, kam vodi tako papirno gospodarstvo, vzgleda jim ni treba daleč iskati. —

Naša sosedna Avstrija je prišla s svojim gospodarstvom, — ki jo hočejo sedaj posnemati naši finančniki — tako daleč, da stane kg sladkorja 10.000 kron; za obleko pa je treba imeti milijone....

Gospodarske vesti.

+ Dobava kotlarskega materiala iz bakra in med. Ravateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje za dan 10. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne pisмено ofertalno licitacijo glede dobave kotlarskega materiala iz bakra in med (ležišča za lokomotive, bakrene cevi, bakrene pločevine, bakrena žica, medena žica in medena pločevina). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

+ Izvoz žita iz naše države. V splošnem se je letos računalo na našem žitnem trgu z povprečno žetvijo. V sled tega je postalo proti koncu žetve žitno tržišče živahnije. Začetkom avgusta se je opazalo zelo hitro in neupravičeno naraščanje cen, tako da je dosegla n. p. pšenica v veliki trgovini ceno 2050 K za 100 kg, vsled česar se je kmalu pojavilo na trgu nekako mrtvilo in so se čutili veletrgovci in mlinci prisiljeni, da prositi vlado, da izda potrebne odredbe v svrhu preprečenja tega nenaravnega naraščanja žitnih cen. Vlada je nato ukinila uvozno carino na žito in obenem povišala izvozno carino. Blagovni dejni vpliv teh odredb se je kmalu pokazal: cene so rapidno padale in na žitnem trgu je zavladovala živahnije življenje. Na produkti borzi v Novem Sadu je notralo žito in mleviski izdelki dne 20. sept. sledeče (za 100 kg v dinarjih): pšenica 400—405, oves 295 do 300, krušna moka št. 5 532.50, št. 0 58.50, dočim je stala pšenica 13. sept. 430—450 dinarjev za 100 kg. — Ker so cene v precejšnji meri padle, je umevno nastalo zopet živahnije gibanje med žitnimi izvozniki, vendar je še vedno opaziti neko obotavljanje, ker veletrgovci pričakujejo, da bodo cene žitu še bolj padle. Prvič zato, ker je odpravljena uvozna carina za te produkte, tako da je sedaj romunska in ameriška moka cenejša kakor pa naša domača; na drugi strani pa zato, ker je vsled sedanjih še vedno visokih cen našega žita izvoz zelo slab. Računa se, da bo Jugoslavija mogla izvoziti okroglo stotisoč vagonov žita (pšenice, rži, koruze in ječmena) letošnje žetve. Ker je zagotovljena po poročilih poljedelskega ministristva (ki pa so, kot se je že večkrat izkazalo, skrajno nezanesljiva), zadostna množina otrobov za živalsko krmo, je to ministristvo sklenilo, dovoliti do nadaljnjega prost izvoz otrobov.

+ 5 dinarski bankovci. Finančno ministristvo je sklenilo, da bodo drž. blagajne zamenjavale 5 dinarske bankovce (ki se morajo zamenjati do 20. nov. t. l.), ki se nahajajo pri sodiščih kot corpora delicti, še v roku 1 meseca potem, ko se jih ne bo več rabilo kot dokazna sredstva. V teh slučajih pa se mora drž. blagajni predložiti sodnijsko potrdilo o položiti bankovca pri sodišču.

+ Dohodki naših glavnih carinarov v avgustu znašajo 120,955.755 srebrnih dinarjev in sicer v prvi dekadi 32,027.159 v drugi 34,027.159, v tretji 54,897.481 srebrnih dinarjev. Največ dohodkov iz kaznuje v tretji dekadi sledeče carinarice: Ljubljana 9,323.235, Beograd 7,830.663, Zagreb 7,765.368, Maribor 5,978.659, Skopje 3,426.503, Sarajevo 2,517.670, Slavoniki Brod 2,067.009, Srebrenica 1,006.215, Novi Sad 1,910.004, Dubrovnik 1,544.974, Split 1,16.872 srebrnih dinarjev.

+ Kostni trg. Kakor se da posneti iz poročila Českoslovaške družbe za trgovino s sirovinami v Pragi, so cene kostem padle za 50% s 14. septembra t. l., ker so cene umetnih gnostil ter kleju silno padle. Cena koščeni masti je bila z ozirom na svetovne tržne cene znižana za 50%.

+ Uspeh Ilovskega velesejma. Zadnji petek se je končal Ilovski velesejem, na katerem so se napravile velike kupčije. Posebno gospodarskih strojev se je poslednje tri dni dosti prodalo. Vobče je bil velesejem nenavadno dobro obiskan, saj je nesla sama vstopnina 50 milijonov poljskih mark, a kupčije, napravljene pri tej priliki, se cenijo na 35 milijard poljskih mark, a rajši več ko manj.

+ Osnovanje inozemskih trgovskih zbornic v naši državi. Pred nekaj dnevi se je ustanovila v Beogradu Českoslovaška trgovska zbornica. Nameravajo pa ustanoviti še angleško-jugoslovansko in argentinsko-jugoslovansko trgovsko zbornico v Beogradu. Iz Nemčije pa je prišel te dni v Beograd odposlanec, da razpravlja o ustanovitvi nemško-jugoslovanske trgovske zbornice v Berlinu. — Ustanavljanje takih trgovskih zbornic moramo samo pozdraviti, je le žetiti, da se ti forumi, ki služijo kolektivnemu zastopanju naših trgovcev, ustanove v kolikor moč za velikega žitnika.

Ignacij Borštnik.

(Ob triletnici smrti; umrl 23. sept. 1919.)

Že tri leta ga ni med nami in vendar — je še živ. Kot bi s svojo široko postavbo stal sredi dveh razdobji: H koncu stoletja ob razvoju slovenske igralske umetnosti in med mlado novo generacijo, mladimi, kipečimi talenti, ki izgrajujejo na temelju starega novo življenje. Tamkaj umirno staro vino, tu opojen sladak mošt. In prav vsled tega ga nam manjka.

Pogrešamo njegovih veličastnih naturalističnih tipov (major v »Očetu«), njegove samonikle umetniške duše, duše rastoče iz svoje lastne globine in odsevajče brez laži v svojem zrelem spoznanju z odrav avditorij z nepremagljivo silo.

Videl sem njegovega Kantorja v »Kralju na Betajnovi«: priklenjenih oči, z zasoplim srcem. Njegov sonorni glas je kapljal polagoma kot ognjene iskre v dušo, zazibal je vse živčevje, dokler ni v dramatičnem višku z zastrto, a neodoljivo močjo raztrgal kopreno dozaljanja na odru.

Z resnobo in notranjim zadovoljstvom so minili tisti večeri.

Ni več njegovih naravnih gest, skope a kot z magičnim fluidom prepojene mimike obraza, diskretne smeha in močaste rezkosti.

Ignacij Borštnik (rojen 1. 1858 v Cerkljah) je segal s svojo mladostjo nazaj v prve plahe korake naše igralske umetnosti. Tedanje staro dramatično društvo je vegetiralo s smešno nizkimi vladnimi podporami, a navdušeni diletanti med njimi Danilo, Verovšek, Ineman so vztrajali in rasli. Med njimi čez vse Ignacij Borštnik. Igral je spočetka vse. Kot pozneje Verovšek je zbijal burke po odru ljudem v zabavo. Danes Schillerja, jutri Gogolja, tretje predmestne burke. In kot je to še danes: slednje v največje zadoščenje publike. Ni pa imel Ignacij Borštnik premehkega, skoro ženskega srca Verovška, malega srca v ogromni postavi, on je bil moj boja, vojnik v prvi vrsti: odločen, stremeč naprej — a tiho uprt vase tedaj, kadar je gradil in zbiral. Morda na videz čudak, v notranosti mirno jezero, kjer je od-

seval razkošen svet duba. Jezero v globinah polno viharjev. Mož.

Skodo štirideset let — od leta 1882 dalje — je vstrajal. Žilava slovenska natura, neupogljiv značaj. Ko je požar uničil staro gledališče, umaknila se je pogumna četa diletantov v Čitalnico in tam je do svojega odhoda v Zagreb blestela dvojica: Ignacij in Zofija Borštnik-Zvonarjeva. V nevarnih, kritičnih časih dva velika čuvarja tedanje igralske umetnosti.

Ko je za polnih 25 let zapustil Ljubljano in odšel 1894 v Zagreb, je tam dosegel zenit svoje slave sebi in — jugoslovanskemu imenu. Domov je prišel z lepimi načrti o dramatični šoli, o vzgoji igralskega naraščaja, s hrepenenjem Slovencev na večer svojih dni.

Po domači zemlji. Ni bila šola slavnega Tyrolta, ni so nekrologi polni poznih solz in spomenik, ki ga je v Foyerju gledališča postavila lubezen tisto, za kar se blešči ime Ig. Borštnika še danes in še dolgo med nami. Oni večno nezabni liki, ono bogastvo, ki je oplojalo dolga desetletja mlade igralske du-

še in oni tisočeri vpliv, ki je bogatil lepote žene srca v težkih, polpreteklih dneh — samo ta skrivnostno lep vpliv notranje moči tega moža za vselej zvezanega z rastjo naše narodne kulture je tisti moment, ki odloča, da je danes in da bo v bodoče njegovo ime živo med nami.

Težko pot slovenskega umetnika mu je bila usojena, domačija mu je mogla dati le tibi počitek, a v nešte- tih spomnih živi, kajti:

»Sto src, sto duš seš dal vam v dar, položil jih na vaš oltar — jaz — kralj, berač, ljudi tolmáč...«

(Ig. Borštnik.)

Danes ob večnih krizah in omahovanju našega mladega narodnega gledališča sredi razvoja, se v veliki meri zavedamo, kako prazno je postalo, ko je odšel ta silni tolmáč našega jezika in zidar pri kulturni zgradbi svojega naroda od nas.

Zato se ga — vedno nesebičnega, vedno idealnega — v teh dneh valut in plehekga poveljnega naraščaja — živo spominjamo. Ivo P.

Dnevne vesti.

Zahvala srbskih kmetovalcev Sloveniji. Srbski kmetovalci vrnivši se iz potovanja po Sloveniji v Srbijo, so dopisali Kmetijski društvu sledečo brzojavno: Beograd, 18. septembra. Zdravi smo se vsi vrnili v Beograd. Po še svežih utislih našega bratskega objema čutimo se obvezane da se Vam tudi tem potom zahvalimo za Vaš prisrčen bratski sprejem in za globoko iskreno ljubav, s katero ste nas vsod sprejemali, pogostili in spremljevali skozi Vam mlo in tudi nam drago bratsko Slovenijo. Vaša iskrena bratska ljubav je tudi v naših srcih vzgala občutek najdražjega in najmilijega bratstva in ljubezni, kar nam služi v jamstvo za skupno slovo na delu za ohranitev našega bratskega edinstva in za napredek naše skupne domovine. Tu bomo bratstvo in ljubezen širili med našimi tovariši in jo prenesli na mladino, da bi Vas vsi vzljubili, kakor smo Vas mi vzljubili. Prosimo Vas, da to našo zahvalo tolmačite vsem mestom in odborom, ki so nas sprejeli, pogostili in spremljevali in jim sporočite, da jih iskreno bratski ljubimo. V imenu kmetovalcev in strokovnjakov Clan uprave srbskega Poljoprivrednega društva Vica Radovanović.

Ljubljana — Celje — Afrika. Z Afrike imamo najbrže boljšo poštno telegramsko zvezo, kakor pa z Celjem. Neki trgovec je oddal v Ljubljani 20. septembra ob eni uri v Levec (4 km od Celja). Za to brzojavko je plačal 5 Din in 40 Din posebej kot posebno takso za dostavljanje, torej skupaj 45 Din. Ko se drugo jutro pripelje v Celje, dočimnega gospoda, ki mu je brzojavil, ni bilo. Gre sam v Levec in zve, da brzojavke niso došli. Vrne se v Celje, kjer izve na glavni pošti, da je prišla njegova brzojavka oddana 20. ob 7/4 na 7. uro zvečer v Celje ravno tedaj, kakor on iz Leveca t. j. 21. septembra ob pol 10. uri dopoldne. Kje leti brzojava, da rabi kratka brzojavka iz Ljubljane v Celje, celih petnajst ur? Poštno ravništvo naj napravi v tem pogledu red.

V stajni pokoj so stopili: major Borm. Burgstaler, administrativna kapetana F. Petelin in F. Kaiser ter administrativni pomočnik F. Kos.

Kinematografi dobe nov zakon. Ministrstvo notranjih zadev je sporazumno z ministrstvom prosvete izdelalo zakonski načrt, ki predvideva zelo strogo cenzuro filmov in zahteva tudi vpeljavo besedila v črtilci.

K vesti o smrti g. Kostanjevece, ki je v Trzinu vsled pomanjkanja izpila octov esenco, se nam poroča: Soprog imenovanec je dohl 14. septem. ob 10. zvečer po poštnemu selu dostavljeno dopisnico uprave dež. bolnice, da je gospa Ana Kostanjevec umrla 12. septembra ob 6. jutraj. Pogreb se vrši 19. septembra t. j. ob pol 14. dopoldne. Na eventualno željo pa kasneje. Vseled tega se ni mogel udeležiti pogreba ljubljene soproge, niti ni bila dana možnost otrokom videti se enkrat svojo zlato mamico. Gosp. Kostanjevec se je radi tega pritožil na pošto in dohl odgovor, da je karta romala prvič t. j. 13. septembra v Strazisce mesto v Trzinu. Ne čudimo se tedaj vednim pritožbam na poštno upravo. Nepravilno je pa seveda tudi ob bolniške uprave, da v smrtih slučajih ne obvesti sorodnikov brzojavno. Stroškov se gotovo svojci umrlega ne bi branili plačati.

Umrla je včeraj jutraj gospa Iva Kosač, soproga strojnega stavca »Učiteljske tiskarne«. Pogreb se vrši v nedeljo ob 3. uri pop. iz Vel. Colnarske ulice 10 na pokopališču k sv. Križu. Blag ji spomin!

Ogenj v vasi Lazina pri Hlinjah je ugasnil po dveh dneh po požaru vsa gospodarska poslopja. Ogenj je provzročila smetla.

Poskušeni roparski napad. V nedeljo 17. t. m. se je peljal posestnik Jožef Kronovl iz Jarenine proti Slov. Goricam. Naenkrat skoči k vozu možak, ki je imel ves obraz zastrti z mizarsk, ličjem. Kronovl je odaril z vso silo po konjih, ki so se spustili v največji dir. Našlemljeni ropar je ustrelil za bežetimi, a ga je le lahko ranil na roki.

Kupčija s krvavim koncem. V Hrastu se trije bratje Pavčnik pogajali za enega konja. Mimo je prišel sosedov sin Valentin Zajc, ki se je bratom pridružil in začel nagajati Tinetu Pavčniku radi nekega dela. To pa bratom ni bilo prav. Vrgli so se na nagajalca ter ga z nožem po životu na obrazu tako temeljito obdelali, da je zadobil revez težke poškodbe. Zdravi se v bolnici.

Nazgoda s patrono. Na Viru je pekovski pomočnik Jožef Alič prekušaval vojaško patrono. Naenkrat je patrona eksplodirala in Aliču poškodovala levo nogo.

Ponarejalec menic. V Beogradu osretrita trgovca Izidorja Hara, ker je ponarenil menico in nameraval prigoljufati z njo nad polidrog milijon kron.

Pretep. Pretečeno nedeljo sta delala »proste vaje« z nožmi, delavca Jancez Jernejčič iz Rakelca in Andrej Petrič iz Unje. Prvenstvo je vsekakor dobil Petrič, ki je Jernejčiču prerezal roko, da je moral v bolnico.

Pasja steklina. Iz Sarajeva so pripeljali v Pasturjev zavod 15 oseb, katere je obrazil stekel pes.

Vlom v Trzinu. V noči na 20. t. m. je bilo vlomljeno v kino v Trzinu. Neznani lopov je odnesel gramofon brez cevi (trihort), a rjubi bi eno odelo. Lastnik Nadižar Janko

ima okoli 8000 kron škode. Najditelj tatu dobi primerno nagrado.

Prvi češki časnik. Češko časnikarstvo slavi letos 325 letnico svojega obstoja. Praski knjižničar Daniel Sedláčsky je prejel od cesarja in kralja Rudolfa II. 1557 leta prvi redni periodični spis, čigar prvi zvezek je imel napis: Redne novine celega meseca septembra 1597. leta. Tako kakor je po volji Njegove cesarske milosti od razsvetljenega gospoda in gospoda Zbýnka, nadškofa praškega odrejeno, da bi gotovi impresorji (tiskarice) redno skupaj slednji mesec, a ne posamezno impresirali (tiskali) — Mariljovski knjižničar Sedláčsky-ja se imajo Čehi zahvaliti, da so imeli redne časopise 18 let prej kakor Nemci (Frankfurter Journal 1. 1615) in 25 let prej kakor Angleži (The artain newo of the present week z leta 1622).

Ljubljana.

Predavanja o psihologiji bo imel po enkrat na teden univerzitetni prof. dr. Fr. Veber, avtor knjig »Uvod v filozofijo«, »Sistem filozofije« itd. Izvajanja so vsakomur dostopna, zlasti pa so namenjena duševnim delavcem, kot učiteljem, profesorjem, knjižnikom, svečnikom. Otvoritev v nedeljo 1. oktobra ob 10. v enem pritičnih razredov ljubljanske realke.

Telepat Svengali. Fingirana kriminalna afera. Včeraj dopoldne je priredil telepat Svengali vprico mnogobrojnega občinstva brezplačen eksperiment, ki ga je kontrolirala komisija verodostojnih gospodov. Pri nakarici v kavarni Zalaznik, g. Skrem, je komisija skrla zlat prstan ter je nato odpeljala z avtomobilom fingirano »tatico« na most na Prulah, kjer jo je pustila. Ko se je komisija vrnila, je zavezala Svengaliu oči. Ta je prijel medij za roko, nakar so se vsi vsedli v avtomobil. Telepat je dajal vedno šoferju navodila o smeri vožnje. Pri kavarni Zalaznik je velel obstati, šel naravnost notri in prinesel iz žepa g. Skrem prstan. Na to so se odpeljali dalje, kjer je telepat samo za trenotek ob Gradaščici vsled prevelike množice izgubil sled, ki pa jo je koj zopet našel. Na mostu je velel obstati in je takoj prijel fingirano tatico, ki se je sprehajala po mostu. Kakor kaže ta eksperiment, obetajo biti predstave g. Svengali, ki je prvič v Ljubljani, nad vse zanimive.

Vrše se v soboto in nedeljo zvečer ob pol 9. uri v vel. dvorani Narodnega doma. Predprodaja vstopnic v soboto ob 3. ure dalje istotam. Cene so 15, 10, 7 Din, stojisce 5 Din, za dijak 3 Din. Občinstvu predstave našega mariborskega rojaka — Slovence priporočamo.

Od dne 21. t. m. do 25. t. m. se predvaja v kino Ideal 1. del industrijskega filma, katerega je posnel V. Bešter v Ljubljani.

Nesreča pri delu. Tesar Andrej Znidar, ki je bil zaposlen pri tvrdki Weisbacher v Ljubljani se je pri delu tako močno ranil s sekiro v levo nogo, da se je moral podati v bolnico.

Politijske vesti. Dne 16. septembra je bilo Tomažu Hribarju, kočarju v Savinjski peči ukradeno več obleke in čevljev v vrednosti 4950 kron. Tatvine sunljiva sta dva 20 do 25 let stara možka, ki sta se tisti dan potikala okrog hiše. — Posestniku Juriju Roberniku iz Sp. Jezerskega, so se pred časom zgubile na planini tri ovce. Njegovega sosedu Robniku sta pretečeno soboto zopet izgubili dve ovci. Po dolgem iskanju pa so našli v skritem kraju na planini 8 ovčjih nog, drob in en ovčji rep, iz česar je razvidno, da so bile ovce ukradene. Na omenjeno planino prihajajo voljaki grančarji, divarji iz Zg. Kokre in potniki iz trziške okolice. — V noči od 15. na 16. t. m. so neznanu storilci vlomili skozi ozreženo okno kočarja Matije Korošina v Nadgorici ter pokradli razne moške in ženske obleke ter še več drugih stvari v skupni vrednosti čez 10.000 kron. — Gostilničarka Marija Jenko iz Stoba pri Domžalah je našla v stranišču več vojaške obleke, dalje en vojaški jermen za puško, 1 vaje in eno streho iz polnanege platna, kakoršno rabijo šoferji pri tovornih avtomobilih.

Tragedija na dvoru Samurofi je naslov velikega ruskega filma, kateri prekaša film »Ana Karenina« in se vidi samo še do nedelje 24. t. m. v kinu »Tivoli« ter priporočamo, da si ga vsakdo ogleda. — Kino »Tivoli« nas obvešča, da je po dolgih težkih ali uspešnih pregovornih nabavil za zimsko sezono najpomembnejše svetske filme, med katerimi navajamo samo nekatere: »Sodoma in Gomorha«, »Indijski grobnik spomcnika«, »Človek brez imena«, »Grofiča Pariza«, »Dr. Mabuse«, »Atlantide«, »Zemina žrtva«, »Gospodari morja«, »Kralj Pariza«, 3 filgenbeckove in druge svetovne atrakcije, katerih naslovi so še tajni.

Maribor.

Mariborska porota. Pred mariborsko poroto je stal 33 let stari brezposelni slikar Alojzij Polak, pristojen v Kapelo. Obtožen je, da je 4. februarja t. l. umoril v Podvinu cih pruskega trgovca z deželniimi pridelki Riharda Rosenfelda. Umorjeni je bil zaboden sedemkrat v prsa in enkrat v trebuh. Poleg tega ga je morilec oropal listnice, v kateri je imel 10.000 kron ter mu vzel tudi dva zlata prstana. Pri razpravi je bilo zaizslanih veliko prič, ki pa so vse zelo obteženo govorile za Polaka. Sploh je vsa Po-

lakova preteklost zelo žalostna. Civilnih zaporov je čdesel nič manj kot 14, pri vojakih pa je bil radi tatvine zaprt dolga štiri leta. Obdolženec se je slabo zagovarjal ter zašel večkrat v protislovja. Zelo značilna je in ob enem smasna pa je bila njegova trditve, da se je človek, ki bi lahko dokazal njegovo popolno nedolžnost, pred 6. leti obesil. Porotniki so po kratkem posvetovanju soglasno potrdili vprašanje krivde glede umora, goljufije in tatvine, na kar je bil morilec obsojen na smrt na vešalih.

Celje.

Ljudsko vseučilišče v Celju. Vpisovanje v tečaj Ljudskega vseučilišča se vrši v nedeljo 24. septembra med 8. in 13. ter 14. in 16. uro v risalnici deške meščanske šole v Vodnikovih ulici. Tudi za redna predavanja, ki so se že pričela, je vpisovanje jutri v nedeljo. — V pondeljek ob pol 20. uri nadaljuje in konča svoje vlezaninivo predavanje medicine g. Mikšič o temi: »Žalostna statistika pijančevanja v Jugoslaviji in reforma alkoholičnega gospodarstva.« — V torek 26. septembra ob 20. uri pa se v risalnici meščanske šole vrši občni zbor društva »Ljudsko vseučilišče v Celju«. Na tem občnem zboru se bodo razdeljevale članom izkaznice za prost vstop k rednim predavanjem in slušateljem tečajev. Želeti je obline udeležbe občnega zbora.

Novi most čez Savinjo, ki bo železobetonski in se bo moral kmalu pričeti graditi, bo po današnjih cenah po mnenju strokovnjakov stal okrog 10 milijonov kron.

Obsodbe radi navijanja cen masti so se te dni izvršile v zelo občutni meri v dveh slučajih. Ljudje, ki so bili obsojeni, so kupili mast po 112 kron, prodajali pa so jo po 150 kron. Ko bodo obsodbe pravomočne bomo pričeli tudi imena teh ljudskih izkoriščevalcev.

Pranje v Savinji je na levem bregu od mostiča čez Sušnico, v smeri nasproti mestnim kopališčem in do savinjske brvi glasom sklepa obč. sveta prepovedano. Mestni magistrat je izdal tozadevni prepovedni razglas.

Mesne cene v Celju. Volovsko meso v mesnicah 52 do 56 K kg, govedina na stojnicah od 36 do 44 K kg. Teletina 56 do 60 K kg. Svinjina 90 K kilogram.

Pokrajina.

Iz Koprivnika pri Kočevju nam pišejo: Pravijo, da živimo v svoji lastni, narodni, jugoslovanski državi, toda mi se tu tega nikakor in nikdar ne moremo zavedati vrljub naši najboljši volji. Sodeči po tuk. neverjetnih dogodkih, si mora človek misliti, da smo kje v Nemški Avstriji, na Madžarskem ozir. v Italiji, kjer se lahko divje besni, izživa in rolni na vse mogoče načine proti Slovincem. Čezorilci smo razne oblasti že pred leti naravnost in potom časopisja na tuk. protisloveska in protidržavna početja skrajno zagrizeni Kočevjarje. Proslili smo za vzpostavitev miru in reda, toda vse zaman. Kdo se ne spominja tuk. revolucije, vzprizorne proti naši državi, ki se je vršila 12. maja 1919 pod vodstvom tuk. in še vedno sužbujočega (!!!) župnika Schauerja in učitelja Tschinkelna, sedaj v Kočevski Reki. Skrivali smo se in zaklepali, ker si nismo bili varni svojega življenja, posebno ko je župnik Schauer zagrozil: »Jaz bom vse Slovence iz Koprivnika iztrebil!« Kdo se ne spominja druge koprivniške revolucije, ko se je dne 28. marca 1921 pod oknom na mrtvaškem odru ležečega gerenta vplilo in kričalo: Nieder mit Serben! Hoch Deutsch-österreich! V soli in v cerkvi smo bili in smo še vedno prikrašani, kar se tle narodnega ozira. Saj župnik Schauer ni hotel do pred kratkim učiti naših otrok v slovenskem jeziku. V cerkvi že leta nismo slišali slovenske božje besede. Pritožili smo se že parkrat, toda vse pritožbe so bile bob ob steno. — Sploh opazamo, da raste greben Kočevjarjem z vsakim dnem bolj. Citamo neprestano v časopisih, kako divljajo laški fašisti, Nemci in Madžari nad našim tank. bednim ljudstvom, katero ne sme skoro zlučiti besede v svojem materinem jeziku, — pri nas v Jugoslaviji pa Nemci — Kočevjarji javno izživajo z nemškimi trobijkami in to izživljanje vodi javno župnik Schauer — župnik v Jugoslaviji! Menda je ni države, ki postopa z manjšinami tako lepo in kulantno, kakor je jugoslovanska država. Naši Nemci nečesto primerjati svojega življenja v Jugoslaviji z onim, ki ga žive naši Slovenci v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter se nikakor nečesto prilagodi novim razmeram, ampak delujejo ravno nasprotno. Radi tega smo se odločili, da se v znanjem trenutku naše potprežljivosti obrnemo pomovno in javno na naše oblasti ter odločno zahtevamo: 1. Da se takoj odstrani župnik Schauer ki je prvi protislovski in protidržavni element, hujšak in zagrizenec. Mesto njega naj se nastavi drugi župnik, ki bo znal in hotel govoriti v obeh jezikih. Po potrebi naj se postavi tudi kaplan, kakor je bilo poprej. 2. Učiteljske moči morajo biti slovenskonarodne. 3. Število gostiln naj se primerno zniža, eno koncesijo naj se pa odda enemu Slovincu, da bodo Slovenci imeli kje svoje shajališče. 4. Vsi oni Kočevjarji, ki so optirali za Nemško Avstrijo, ozir. ki niso pravilno prosili za avstriem med jugoslovanske državljane, naj se takoj odpravijo čez mejo, sicer odklanjamo vsako odgovornost za nadaljne posledice. — Slovenci iz občine Koprivnik pri Kočevju.

Šah.

Prijateljem šaha. V svrhu oživiljenja zanimanja za šah in medsebojno zbliznanje poedinih igralcev naznanja podpisani klub, da je sklenil na zadnji odborovi seji, pričeti z rednimi vsakdanjimi igralnimi dnevi in večerki. Igra se odslej vsaki dan od 15. ure dalje v Narodni kavarni in sicer ob sredah in sobotah strogo obvezno v klubovem sešipariranem lokalu, druge dneve v tednu (izvzemši torke) istotam. Ob torkih se igra v veliki zadnji sobi, ker je ta dan klubova soba oddana. V klubovem lokalu je na razpolago knjižnica, ki posluje vsak obvezni igralni večer. Na obveznih igralnih večerih skrbi za red v to določen reditelj, ki se mu mora v odredbah v interesu reda pokoriti vsak udeleženec. V soboto 24. t. m. se prične s poukom začetnikov in začetnic. Na obveznih igralnih večerih je do izida posebnega igralnega reda, ki se v kratkem nabije v klubovem lokalu, obvezen vsak igralec zabeležiti v igralno knjigo sporazumno s svojim nasprotnikom vsako dobljeno, izgubljeno ali neodločno igro. Istotako je vsakokratni posestnik obveznih igralnih večerov dolžan javiti svojo udeležbo z lastnorodnim podpisom v beležni knjižici. Iz zabeleženih rezultatov se bodo sestavljale sorazmerno z uspehi turnirske vrste. — Igralcem, ki ne bodo posečali redno obveznih: Igralnih večerov, bo sodelovanje pri bližnjih šah. turnirih zabranjeno. Podpisani klub pozivlja tedaj tem potom vse golitelje in ljubitelje šahovske umetnosti, da posečajo redno obvezne in pa dopuščanju časa tudi neobvezne igralne večere. Le z redno in obilno udeležbo nam bo uspeh za jamčen. Središče šah. življenja v Ljubljani je odslej v Narodni kavarni. Moralna dolžnost vsakega šahista je, da po svoji moči skrbi in dela v to, da se šahovsko življenje v Ljubljani osredotoči. To pa je mogoče le v skupnem lokalu. Naj se vsak tujec-šahist, ki prihaja v Ljubljano, vzgleduje tudi v našem vzornem šahovskem redu, ter tako poneh od nas najboljše utise, ki bodo gotovo pripomogli k višini šahovski ideji do odlične zmage. V šahovski vzvišeni ideji kličemo vsem, izvežbanim in začetnikom ter upeljanim gostom, damam in gospodom svojo dobrodošlico! Ljub. šah. klub.

Podprite naše dijaštvo!

V zadnjem času so prinesli skoraj vsi časniki vest ministrstva prosvete, da se v prihodnjem letu naši mladini, ki študira v inozemstvu, ne morejo nakazati državne štipendije, ker zato ni nikalih kreditov na razpolago.

Zdi se skoro nemogoče in značilno za našo egoistično dobo, da se je sprejelo to poročilo, ki je uničilo toliko nad in ki je za naš napredek in našo bodočnost tolike važnosti, brez kakega komentarja in da to ni nikogar napotilo k premišljanju.

Kje so vsi tisti, ki govorijo vedno in ob vsaki priliki v znesenih besedah o naši »nabudni« študirajoči mladini? So li to vedno le prazne fraze? Ako ne, potem je baš sedaj pravi čas, da jim slede dejanja.

Nočem tu govoriti o bajnih vsotah, ki so se žrtvovale v tem letu za najrazličnejše svečanosti, tudi ne o ogromnih zneskih, ki so se nabrali za razne zabave in s katerimi bi lahko zagotovili bodočnost naše študirajoče mladine, če bi se bolj zavedali svoje dolžnosti. Hočem se obrniti le do onih, ki morejo in morajo v zadnji uri popraviti to, kar so v tem letu zaznutili.

Če se nahaja naša država v žalostnem položaju, da nima denarja za nadaljno izobrazbo naše mladine, potem je tembolj najsveteljša dolžnost onih, katerim razmere dopuščajo, to storiti. Store naj to tembolj, ker ni le v interesu vseh, da se obdržimo na sedanjih kulturni stopnji, ampak tudi v njihovem lastnem interesu, da si preskrbijo naraščal za trgovino in razvijajočo se industrijo in se v tem osamosvoji.

Zato se obračam s svojo prošnjo na banke, veletrgovska in industrijska podjetja. — Ako se zaveže vsaka banka in nje podružnice, ki imajo svoj sedež v Sloveniji, zaenkrat za eno leto, da bo prispevala mesečno kakih 5000 kron, vsoto, ki je za nje tako smešno nizka, da je komaj omembe vredna, potem bo s tem omogočeno dvema milijonom nadaljevanje študij v inozemstvu. Če se pridružio denarnim zavodom še nekatera naša večja industrijska in trgovska podjetja, ki jim tudi ni za znesek K 2500 do K 5000 mesečno, potem je zagotovljeno za eno leto večini naše mladine nadaljevanje študij v inozemstvu. Ostali prijatelji naše mladine, ki ne morejo prispevati z celim mesečnim zneskom za enega dijaka, naj se zavežejo, da bodo prispevali z manjšimi zneski.

Pod predsedstvom rektorja Ljubljanske univerze in sodelovanjem vseh srednješolskih ravnateljev v Sloveniji naj bi se strnila popolnoma nepolitična komisija, ki naj bi nepristransko podeljevala te štipendije resnično potrebnim in vrednim visokošolcem. Tej komisiji za podpiranje revnih visokošolcev, naj bi se tudi nakazoval mesečni denar, ki bi ga ona dalje porazdeljevala na štipendiste.

Čas beži, šolsko leto na visokih šolah se začneja, zato k delu, naj slede enkrat besedam dejanja, pokažite, da imate »odprto srce in odprte roke« za našo nepremožno visokošolsko mladino, spominjajte se svojih lastnih visokošolskih let, pokažite, da Vam je naša mladina — naša bodočnost.

Naša mladina in ves narod Vam bosta ostala vedno hvaležna, prispevajte z malenkostnimi zneski, ki jih lahko pogrešate in sprejeli bodeše kmalu povračilo z obrestmi na svojem zdravju, na svojih podjetjih, kajti Vi boste v prvi vrsti imeli korist od tega, kar se bo naša mladina naučila v inozemstvu. — A. J.

Sokolstvo.

Društvo za zgradbo sokolskega doma v Šiški izreka vsem darovalcem in vsem, ki so sodelovali pri tomboli bratsko zahvalo. — Zdravilo Odhor.

Ljubljanski Sokol začne zopet telovaditi v prenovljeni telovadnici (Narodni dom) v pondeljek 25. septembra popoldne sledečem urniku: moška deca (od 6. do 14. leta): torek in petek od 5 do 6½; ženska deca (od 6. do 14. leta): pondeljek in četrtek od 4½ do 5½; moški naraščaj (od 14. do 18. leta): pondeljek in četrtek od 6 do 7½; ženski naraščaj (od 14. do 18. leta): sredo in sobota od 5½ do 7; člani (od 18. leta) I. oddelek: pondeljek, sredo in petek od 7½ do 8½, II. oddelek: iste dneve od 8½ do 9½; članice (od 18. leta): torek in sobota od 7. do 8. ure. Vpisovanje v posamezne oddelke vedno pol ure pred začetkom telovadbe. V naraščaj in deca se sprejema samo proti pismenemu dovoljenju staršev oziroma njih namestnikov. — Zdravilo!

Sport in turistika.

SK Primorje — SK Hermes. V nedeljo dne 24. t. m. ob 16. uri se vrši na igrišču SK Primorje za artilerijsko vojašnico prvenstvena tekma med navedenima kluboma. SK Hermes je mlad prvovrsten klub, katerega moštvo igra z veliko ambicijo in članom; posebno napadalna vrsta ima nekaj prav dobrih igralcev. Ker bo nastopil še bolj ojačen kot pri zadnji tekmi proti Litli in ker se gre za obstoj v prvem razredu, zato se obeta zanimiv oster boj. Sodni bodo g. Ochs iz Celja. Predtekma vsled lahke atletičnega meetinga izostane.

SK Sloven igra v nedeljo 24. t. m. v Kranju proti kombiniranemu moštva Korotan in SK Triglav v Kranju.

Klub kolesarjev in motociklistov »Litija« v Ljubljani naproša vse kolesarske klube, kolesarje člane in nečlane, da se kolikor mogoče v čimvečjem številu ob priliki motociklistične dirke stavijo vodstvu na razpolago za vzdrževanje reda na progi. Ob enem se naproša avtomobiliste in voznike da tačas in sicer med 9. in 10. uro pustijo po možnosti prosto progo. — Občinstvo in sportniki, kateri žele prisostvovati motociklistični dirki imajo ugodno priliko se peljati z vlakom iz Ljubljane v Medvode in sicer ob 7. uri jutraj ter se lahko povrnejo v Ljubljano z opoldanskim vlakom.

Vpisovanje v telovadni odsek društva »Atena« se vrši dne 25. 26. in 27. septembra od 11. do 19. ure (t. j. od 8. do 6. ure zvečer) v telovadnici L. državne gimnazije. Sprejema se otroci od 4. do 10. leta. Istočasno se vpisuje v damski odsek. Podrobna pojasnila se dobe istotam.

Gledališče in glasba.

V **humorističnem listu »Čuk na palico«** ki izhaja v zasebnem ozemlju je pridobila vrlo dobro pogojena karikatura skladatelj Marija Kogojca, ki se je kmalu znano preselil iz Ljubljane na Črtiško.

Društvene vesti.

Pevcem in pevkam pevskega društva »Slavec« Pevske vaje se prično zopet redno vsak pondeljek točno ob 8. zvečer za ženski in vsako sredo točno ob 8. zvečer za moški zbor. Prva pevska vaja v pondeljek dne 25. t. m. za ženski zbor. Pridite polnoštevilno! Ob ravnoistih dneh se sprejemajo tudi novci pevci in pevke, ki imajo veselje do petja. Pevovodja.

»Bratstvo«. Mesečni članski sestanek, ki se vrši jutri ob 8. zvečer v salonu gostilne »pi Lozarija« na sv. Jakoba trgu je za vse člane obvezen. Poleg poročila o društvenem delovanju poroča br. Kozinc o solnograškem kongresu. Na dnevnem redu so pa še druga, izredno važna vprašanja.

Kamnik za Jugoslovensko Matico. V nedeljo, dne 10. t. m. vršila se je v Kamniku tombola, združena z ljudsko veselico v mestnem parku, katera je bila od vseh slojev iz Kamnika in bližnje okolice zelo številno posejana. V dokaz temu lep finančni uspeh prireditve, ki je donesla Jugoslovenski Matici 21.000 kron čistega dobička. Naša dolžnost je, da se najiskrenejšje zahvaljujemo vsem onim, ki so na kateri koli način pripomogli, da je ta prireditev tako lepo uspešna. Prav posebno zahvalo pa izrekamo narodnim damam, ki se niso strahle truda ter z darovi in delom pripomogle k častnemu uspehu. Narodnemu Kamniku in njeza okolici naše priznanje!

SVILA.

modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače
na ceneje pri:
A. Sinković nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

»To je drugo vprašanje,« je odgovoril policijski agent. »A razrešiti ga menda ne bo težavno.«

Potrpežljivost ga je minevala. Obrnil se je k corbeilskemu detektivu in vprašal dokaj osorno:

»To je vse, kar veste?«

Mož s kosmatimi obrvmi je zaničljivo pomeril neznanega meščančka, ki se je drznil tako govoriti z njim. Ni ga hotel počastiti z odgovorom, vse dokler ni gospod Lecoq malone surovo ponovil svojega vprašanja.

»Da, to je vse,« je rekel naposled, »in zdí se mi, da za- došča — ako ne vam, pa vsaj gospodu preiskovalnemu sod- niku, ki mi ima edini pravico ukazovati in je tudi edini, ki se poteza za njegovo odobravanje.«

Gospod Lecoq je dvignil ramena prav do ušes in premeril sodnikovega zaupnika od nog do glave.

»Nu,« je dejal, »ste li vsaj vprašali, kakšna je natančna oblika bodala, ki ga je kupil Guespin? Ali je bilo veliko, majh- no, široko, ozko, s trdim ali gibljivim rezilom?«

»Bogme ne! Čemu pa?«

»Samo zato, prijatelj, da moremo primerjati orožje z ra- nami žrtve, in da se prepričamo, ali se ujema njegov ročnik z odtiskom ročnika, ki smo ga točno in razločno ugotovili med umorjenkininih pleč.«

»To sem pozabil storiti, a zamuda se lahko popravi.«

Tudi če ne bi bilo gnalo Lecoqa užaljeno samoljubje bi bil delal čudeže pod vplivom pogledov, s katerimi ga je iz- podbul oče Plantat.

»Posamezna nepaznost se da opravičiti,« je dejal. »Le povejte nam, s kakšnim denarjem je plačal Guespin svoj nakup?«

Neznaneča vprašanja so spravljala ubogega corbeilskega detektiva v tako mučno zadrego, da si je šel preiskovalni sodnik v dolžnost, pomagati mu.

»To vprašanje je menda pač majhne važnosti,« se je oglašil.

»Oprostite mi, gospod sodnik, da se ne strinjam z vašim mnenjem,« je odgovoril Lecoq. »Ta okolnost more postati iz- redno važna. Kaj je tisto, kar pri današnjem stanju preiskave najtežje obremenjuje Guespina? Baš denar, ki so ga našli pri njem. No, mislimo si začasno, da je predsinočnim ob desetih menjal v Parizu bankovec za tisoč frankov. Ali more biti ta

bankovec dobiček valfeuiluskega zločina? Ne more! Zato ne, ker zločin ob tej uri še ni bil izvršen! Kje ga je tedaj dobil? S tem vprašanjem se zdaj nimam povoda ukvarjati. Toda, ako je moja podmena točna, bo sodnija pač morala priznati, da je tistih nekaj sto frankov, ki so se našli pri osumljencu, osta- nek zmenjanega tisočaka.

»Vzlic vsemu je to le podmena,« je rekel gospod Domini z glasom čedalje očitnejše nevolje.

»Podmena, da, a lahko se izpremeni v gotovost. Še nekaj moram vprašati gospoda,« — tako govoreč je pokazal z glavo na brkača. — »Kako je odnesel Guespin nakupljene stvari? Ali jih je spravil v žep, ali jih je velel zaviti? In kakšen je bil zavoj?«

Policijski agent je govoril z rezkim in trdim, ledenim glasom, ki ga je prepajala tako grenka ironija, da je corbeil- skega siromaka že zdavnaj minila vsa navidezna samozavest.

»Ne vem,« je zajeknil, »tega mi niso povedali, mislim sem —«

Gospod Lecoq je dvignil roke, kakor bi hotel pokitcari nebo za pričo. V dnu srca pa je bil rad te sličajne prilike, da se osveti gospodu Dominiju za njegovo omalovaževanje. Pre- iskovalnemu sodniku se ni upal in tudi ni hotel povedati svo- jega mnenja v brk; pač pa je imel pravico izsuti svoj gnev nad nesrečnim agentom.

»Za Boga,« je vzkliknil, »po kaj ste pravzaprav šli v Pa- riz? Kazat Guespino fotografijo in pripovedovat gospodom komisarjem pri »Vulkanovi kovačnici« historijo o orcivalskem zločinu? Lahko si mislim, da so vam bili hvaležni za vašo po- zornost. A toliko bi bila opravila tudi gospa Petitova, kuharica pri gospodu mirovnem sodniku.«

Ta udarec je bil brkaču vendar prehud; srdito je namršil obrvi in zarohnel s svojim najdeležjim glasom:

»Veste kaj, gospod — I...«

»Ne bodi, ne bodi!« ga je prekinil detektiv. »Ugrizni se v jezik in skušaj si zapomniti, s kom govoriš. Poznaš Lecoqa?«

Možak, ki je služil nekaj let v »leteči brigadi« pariškega policijskega ravnateljstva, se je zdrnil pri tem imenu, kakor da so se ga dotaknili s čarodejno šibico.

Vzravnal se je nalik spoštljivemu vzniku, ki nenadoma spozna v zaničevanem civilistu svojega lastnega generala.

S strmečim občudovanjem je zamrmral:

»Ali je mogoče? Vi — gospod Lecoq! Vse drugačnega sem si vas predstavljaval...«

»Da, jaz sem, prijatelj. Ne boj se, nočem ti zlega; svojega posla sicer ne umeš, a storil si mi uslugo, s tem, da si mi ne- vedoma prinesel dokaz popolne nedolžnosti ubogega Guespina.«

Gospod Domini je kaj nerad gledal ta prizor. Njegov za- upnik je prehajal k sovražniku, priznava mu brez ugovora prvenstvo nad seboj. Gotovost, s katero je govoril gospod Le- coq o nedolžnosti njegovega osumljenca, ga je razkačila do skrajnosti.

»Kakšen pa je ta vaš imenitni dokaz?« je vprašal.

»Preprost in očiten, gospod sodnik,« je govoril Lecoq, gle- daje nalašč tem neumneje, čim bolj se je krčilo polje možnih domnev pod pritiskom njegovih izjav. »Gotovo še pomnite, da smo našli pri svojem ogledu valfeuiluske graščine uro v spalnici ustavljeno; kazala je tri pa dvajset minut. Takisto pomnite, da sem v svoji prirojeni nezaupnosti sprožil zvonilo. In kaj smo slišali? Ura je udarila enajstkrat. Od tistega tre- nutka je bilo za nas očitno, da se je zgodil zločin pred enaj- stimi. Prosim: ako je bil Guespin ob devetih zvečer pri »Vulka- novi kovačnici«, se ni mogel vrniti v Valfeuilu pred polnočjo. To se pravi z drugimi besedami, da ni on izvršil umora.«

To reki je policijski agent izlekel bonbonijero ter se po- plačal s sladkorčkom, prijazno motreč preiskovalnega sod- nika, kakor bi hotel reči:

»Pomagajte si, ako morete.«

Ako so bila izvajanja gospoda Lecoqa točna, je moral biti ves nazor preiskovalnega sodnika zanič.

A ponosni uradnik ni mogel kar tako priznati svojega po- raza. Dasi je cenil odkritje resnice nadvse majhne razloge osebnega samoljublja, se mu je vendar tožilo zavreči prepri- čanje, ki ga je zgradil na tolihtnem preudaru.

»Ne maram trditi,« je dejal, »da je Guespin storilec; s sokrivec je gotovo!«

»Niti sokrivec ne, gospod sodnik; Guespin je žrtev! O, Trémoré je prebrisan lopov! Razumete li zdaj, zakaj je po- meknil kazalca naprej? Jaz si odkraja nisem vedel odgovora, kak pomen naj bi imela razlika petih ur. Sedaj mi je jasno. Tisti, ki je hotel vreči Guespina pravici v klavni dar, je moral ustvariti videz, da se je zgodil zločin kar moči pozno po no- čni; moral je —«

A mahoma je utihnil in obstal z zaprtimi usti in sprepmi očmi, kakor da je osupnil nad novo mislijo, ki mu je namah prešinila možgane.

Preiskovalni sodnik, ki je vneto brskal po aktu za razlogi, s katerimi bi podprl svoje mnenje, ni opazil tega.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

PRODAJA:

OTROŠKI VOZIČEK, do- bro ohranjen, po ugodni ce- ni. Planinska cesta 173, Sp. Šiška. 536

SOBNA OPRAVA, 1 nizka omara, 2 visoki, 2 postelji, 2 nočni omari, po ugodni ce- ni. Selo št. 19 pri Ljubljani (poleg pošte v Mostah). 532

HISA Z GOSTILNO z vsem inventarjem in ca 50 hl vi- na, dva vrta za ceno kron 1.600.000. Ferdinand Deš- man, Celje, Gosposka ulica št. 34. 525

SLUŽBE:

SPEDIJSKI URADNIK, večš slov., hrv., nemškega in italijanskega jezika ter de- loma verziran v strojepi- stu, korespondenci, knjigo- vodstvu ter vseh pisarni- skih poslih išče primerne službe v kakem spedijs- kem ali drugem podjetju.

Cenj. ponudbe na upravo lista pod »prejšnji upravi- telj«. 538

PRODAJALKA, večša nem- škega in slovenskega jezi- ka, se sprejme takoj v več- jo trgovino z mešanim bla- gom na deželi. Reflektira se le na dobro, zanesljivo moč. Naslov v upravi lista. 529

UCENEC se sprejme v tr- govino z mešanim blagom; prednost imajo le tisti, ki so dovršili šolo z dobrim uspe- hom in so fizično močno razviti. Trgovina Gustav Sevkšek, Dobova. 523

UCENEC v starosti 16—18 let se prejme takoj pri Anto- nu Marčič, usnar, Slov. Bi- strica. Za hrano in obleko preskrbljeno. 521

VINAGRADNIK za 6 jehov velik vinograd pri Celju se sprejme s 1. novembrom t. l. Ponudbe na »Prvo jugo- slovensko lesno industrijo, Zavodna pri Celju. 513

SLUŽBE IŠČE absolventinja trgovskega tečaja ter z eno- letno prakso v spedijski trgovini kot začetnica v ka- ki pisarni event. trgovini. Cenj. ponudbe pod št. 514 na upravo lista. 514

RAZNO:

AMERIKANCI — POZOR! Družabnik z gotovino kron 500.000 za plodonošno tr- govino z deželnimi pridelki in z specialiteto na drobno in debelo (na deželi), kate- remu je zagotovljen dobiček, se išče. Javiti se je pod št. 500.000 na upravo lista. 526

KDO MI POSODI 25.000 dinarjev v svrhu otvoritve gostilne za dobo treh let proti primernim obrestim. Za kritje denarja izdam me- sline. Cenj. ponudbe se pro- si na upravo tega lista pod »Bančni uradnik«. 537

DRUŽABNIK se išče za lesno podjetje v bližini ko- lodvora v Ljubljani. Prostor za trgovino lesa se odsto- pi brezplačno. Reflektira se le na trgovce iz dežele. Na- slov v upravi lista. 534

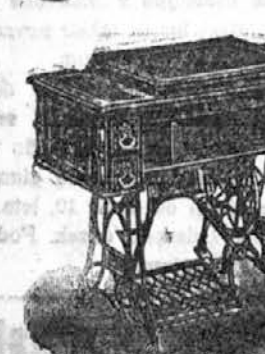
REZANJE DRV Z MOTOR- NIM OBRATOM! Naroci- lila se sprejemajo Ludvik Ileršič, na Friškovicu pri Ljubljani. 533

IZJAVA. Podpisani J. Rav- nik obžalujem vse v Jugo- slaviji št. 47 z dne 24. II. 1921 in št. 127 z dne 31. V. 1921 pod naslovom »Tu- di eden iz Koroške« proti g. J. Pošinger naperjene ne- osnovane napade, za katere nimam dokazov. Zahvalju- jem se g. Pošingerju za od- stop od zasebne tožbe. J. Ravnik. 531

POZOR! Po 36 K kg go- veje meso, kakor tudi tele- tine po najnižji dnevni cen- ti se dobi v Sp. Šiški, Kolo- dvorska ul. 130, Sagmeister & Poltyn, v hiši Faval. 538

PARKETNE deščice

dobavlja in polaga v me- stu in na deželi Anton Bokal, Ljubljana Slomškova ulica št. 19. Telefon 527.

P. n. gospodinja, šivilje, kro- jače, čevljarje, in sedlarje opo- zarjamo, da se dobijo zopet najboljše šivalni stroji

„Gritzner“

v vseh opremah material pred- volni, cene najnižje edino le pri

Josip Petelincu

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Pouk v vezenju brezplačen!

Istotam igle, olje, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice.

Galanterija, gumbi, na veliko in malo!

Najnižje cene! Točna postrežba!

Najstarejša spedijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana spedijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni pro- met iz Avstrije in v Avstrijo, Zaccarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjav: Ranzinger. Interurban telefon 60.

VRTNAR, krasno pesniško zbirko, ki je preložena v vse svetovne jezike, je založila v izbranem prevodu Dr. A. Gradnika Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8

Cena broširanemu izvodu Din. 16.—, vezanemu v papir Din. 20.—, v usnje krasno vezano Din. 50.—.

Prodaja nepremičnin, v najbolj pro- metni ulici ZAGREBA sestoječe iz:

ene velike hiše na ulico, na dvorišču 2 novozgrajeni zgradbi za stanovanje in velika delavnica z električno razsvetljavo, dva velika dvorišča, velik vrt, električna železnica do hiše. — Ves prostor obsega 4200 m². Objekt se nahaja na izborni poziciji in je prikladen za veletrgovino gradbenega materiala, lesa, žita, sena itd. Donaša letno Dir. 175.000 — najemnine. Cena Din 875.000 —. Natančneje pri lastniku

J. PREBIL, ZAGREB, Nikoličeva ulica 10.

Prvovrsten pšenični zdrob, valjan ješprenček

prodaja

NAKUPOVALNA ZADRUGA, DUNAJSKA CESTA 33.

Istotam se kupuje po najvišji dnevni :: ceni ajda, proso in krompir. ::

== IVAN JAX IN SIN ==

LJUBLJANA - GOSPOSVETSKA CESTA ŠTEV. 2.

Šivalni stroji in stroji za pletenje

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v LINC. — Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučujejo brezplačno. — Popravila se sprejemajo. — Lastna delavnica.

Pisalni stroji „Adler“.

Roleta iz prvih tovaren!

Dürkop — Styria — Waffennrad.

Večjo množino časopisnega papirja

proda

uprava „Jugoslavije“.

„SINTA“

Splošna industrijska in trgovska družba z o. z. LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15

dobavlja iz skladišča ali tovarne:

Gospodarske stroje in razno orodje, stroje in druge potrebščine za me- karstvo

Nosilce, betonsko železo, lite celi, žico, strešno lepenco

Vse vrste železa, pločevin, žebijev

Različna orodja, okove za zgradbe ter razne hišne in kuhinjske potrebščine

Motorje vseh vrst za pogon z bencinom, strovin oljem in s paro

Cele naprave za izdelovanje plina in briketov

Tračnice, ogibe, vozove in vse druge potrebščine industrijskih železnih

Cevi za vodovode in plin ter vse tozadavne armature.

Najugodnejša nabavna prilika za trgovce in industrije po tvorniški ceni.

STEYR AUTO

mali 4 cilindrski 23 HP

veliki 6 " 40 "

Michelin „Cable“

auto pneumatika v vseh velikostih došla in je v zalogi pri zastopstvu

JUGO-AUTO d. z o. z. LJUBLJANA, POLJANSKA C. 3.

ŽIVINO

govejo, prašiče, ovce itd. prevzema pod ugodnimi pogoji v komisijo. — Natančna pojasnila pri tvrdki

J. SUCHARDA, veleklavnica, PRAG-KARLIN, ČSR.